

Leerlab generatie a t/m z

Opdrachtbeschrijving 12-2-2026

curio

Voorwoord

Voor u ligt de opdrachtbeschrijving van het leerlab generatie a t/m z. Dit leerlab is opgezet om inzicht te krijgen in de verschillen en overeenkomsten tussen generaties, met bijzondere aandacht voor hun waarde, communicatievoorkeuren en leerstijlen. In een tijd waarin onderwijs en samenleving voortdurend veranderen, is het begrijpen van deze generaties essentieel om toekomstbestendig beleid en didactiek te ontwikkelen.

Een nieuwe generatie binnen een opleiding brengen kansen én uitdagingen met zich mee. Er wordt van alles gezegd en geschreven over hoe de verschillende generaties zich bewegen op de studie- of werkvloer. Maar wat kom je allemaal tegen? Waar kun je tegenaan lopen als je een andere generatie moet begeleiden, opleiden of beoordelen? Wat hebben zij nodig en wat vinden ze belangrijk? Wanneer beweeg je mee en wanneer begrenst je? En hoe doe je dat dan? Wat kun je van anderen leren? Tijd om dit eens te gaan onderzoeken!

Met deze onderzoeksopzet willen we een solide basis leggen voor het verzamelen en analyseren van relevante gegevens. Het doel is niet alleen om kennis te vergaren, maar ook om praktische handvatten te bieden die bijdragen aan een inclusieve en effectieve leeromgeving. Wij hopen dat dit verslag een helder beeld geeft van de aanpak, de onderzoeksvragen en de methodiek die wij hanteren. Wij danken iedereen die heeft bijgedragen aan het tot stand komen van deze opdrachtbeschrijving en kijken uit naar de waardevolle inzichten die dit onderzoek zal opleveren.

We hebben er vertrouwen in dat het leerlab een bijdrage gaat leveren aan duurzame verbinding tussen generaties binnen Curio.

Het leerlab generatie a t/m z – Curio, 12-februari 2026

De leerlableden:

Hilde van Mook (leerlableider)

Suzanne Kolenberg (leerlableider)

Anouk Lobbezo

Ilse Luijken

Laura Schönberger

Mieke Hermans

Rutger Szimaski

Yvonne Doggen

Voor vragen kunt u mailen naar: leerlabs@curio.nl, h.vanmook@curio.nl of s.kolenberg@curio.nl

Inhoud

Voorwoord	2
1 Leerlab generatie a t/m z – De aanleiding	4
2. Leerlabs – De Opdrachtbeschrijving	5
2.1 De opdracht	5
2.2 De opdracht vanuit de opdrachtgevers	6
3 Onderzoeksvraag	7
3.1 De Hoofdvraag	7
3.2 Deelvragen	7
3.3 Doelstellingen	7
3.4 Aanpak	8
4. Begrip en Definitie in het leerlab generatie a t/m z	9
4.1 Inleiding begrip generaties	9
4.2 Definitie bepaling	9
4.3 Focus en scope van het leerlab	12
4.4 Uitgangspunten en communicatieprincipes	13
4.4.1 Theoretisch kader	13
4.4.2 Uitgangspunten voor communicatie tussen generaties	13
5 Literatuur	15

1 Leerlab generatie a t/m z – De aanleiding

Binnen Curio werken docenten van verschillende generaties samen aan het onderwijs voor leerlingen en studenten. Deze diversiteit biedt kansen, maar ook uitdagingen op het gebied van communicatie, samenwerking en wederzijds begrip. Tegelijkertijd verandert de studentpopulatie snel, met name door de opkomst van Generatie Alpha. De beleving van autonomie, motivatie en verbondenheid vraagt om een hernieuwde blik op begeleiding en onderwijs. Verbinding tussen generaties is hierin een sleutel tot duurzame verandering.

2. Leerlabs – De opdrachtbeschrijving

2.1 De opdracht

Titel: Samen werken aan verbinding tussen generaties

Doel:

Dit leerlab onderzoekt in twee jaar hoe we een duurzame samenwerking tussen generaties in gang zetten die leidt tot meer onderling begrip, betere professionele communicatie, sterkere verbinding en bijdraagt aan effectievere begeleiding van de nieuwe generaties.

Beoogde resultaten & opbrengsten:

- Meer verbinding en samenwerking tussen generaties, op een duurzame manier.
- Positieve impact op de begeleiding van leerlingen en studenten.
- Vermindering van miscommunicatie en generatieconflicten.
- Versterking van het professionele klimaat binnen Curio.
- Betere aansluiting van het onderwijs op de beleving van leerlingen en studenten.

Bijdrage aan instellingsplan 2024–2030:

- Ondersteuning van verbinding, toekomstgericht onderwijs en samenwerking.

Betrokkenen:

- Leerlableiders en leerlabdeelnemers
- Stakeholders: alle Curio-medewerkers, leerlingen en studenten, management, externe partners

Wat merken stakeholders:

- Medewerkers: meer bewustzijn en praktische handvatten.
- Leerlingen en studenten: meer competentie, autonomie en relatie in onderwijs.
- Curio is een verbindende organisatie.

Succesfactoren:

- Openheid en bereidheid tot dialoog
- Ruimte voor maatwerk per team
- Draagvlak bij leidinggevenden
- Continue reflectie en evaluatie
- Veilig gevoel

Looptijd

- **Jaar 1:** Analyse & Design (onderzoek, interventieconcepten)
- **Jaar 2:** Develop & Implement (testen, implementatie, borging)
- Evaluatie gebeurt na iedere fase en belangrijke stap.

Budget (€5000 per jaar):

- Jaar 1–2: marketing en communicatie, onderzoek en veldexperimenten
- Jaar 3: implementatie en borging

2.2 De opdracht vanuit de opdrachtgevers

Opdrachtgevers:

Frederique knoet & Sanne Jongejan

De opdracht:

Vanuit de opdrachtgevers zijn twee aspecten belangrijk: het leerlab moet resultaat opleveren en er moet gewerkt worden vanuit het thema verbinden.

Uitgangspunten zijn:

- Generatieverschillen als motor voor vernieuwing in het onderwijs.
- 'Generatiekracht': Hoe verschillen tussen generaties bijdragen aan een toekomstbestendige onderwijsorganisatie"

Kritische kanttekeningen:

- Koppelen aan producten die we al hebben binnen Curio
- Kaderen
- Open mind behouden
- CAR-model onderzoeken en vervolgonderzoeken zoeken

Voor de verdere onderzoeksopzet is volledig vertrouwen afgegeven.

3 Onderzoeksvraag

3.1 De Hoofdvraag

Hoe kunnen we binnen Curio in twee jaar tijd een duurzame, generatie-overstijgende samenwerking in gang zetten die leidt tot meer onderling begrip, betere professionele communicatie, sterkere verbinding en bijdraagt aan effectievere begeleiding?

3.2 Deelvragen

Deelvraag 1 – Gericht op Samenwerking tussen Generaties:

Hoe kunnen verschillende generaties binnen de onderwijsinstellingen effectief samenwerken, rekening houdend met verschillen in communicatiestijlen, verwachtingen en flexibiliteit?

Deelvraag 2 – Gericht op de nieuwe Generatie:

Hoe ervaren de nieuwe generaties leerlingen en studenten het huidige onderwijs, en welke technologische en pedagogische benaderingen sluiten het beste aan bij hun leerstijl en motivatie?

3.3 Doelstellingen

- Versterken van onderling begrip en waardering tussen generaties.
- Verbeteren van professionele communicatie (toon, frequentie, houding, openheid).
- Creëren van een cultuur van samenwerking en verbinding.
- Ontwikkelen van een Fire-Starter: een bewustwordingsmoment dat verandering in gang zet.
- Versterken van de begeleiding van leerlingen en studenten door betere samenwerking tussen docenten.
- Inzicht verkrijgen in hoe Generatie Alpha autonomie, relatie en competentie ervaart binnen Curio.
- Vertalen van deze inzichten naar betekenisvolle acties voor docenten en begeleiders.

3.4 Aanpak

- **Onderzoek & Analyse**

Inventarisatie van huidige samenwerking en communicatie tussen generaties.

Interviews en groepsgesprekken met medewerkers van verschillende leeftijden.

Analyse van knelpunten en kansen.

Onderzoek naar beleving van Generatie Alpha op het gebied van autonomie, motivatie en verbondenheid.

- **Fire-Starter ontwikkelen**

Ontwerp van een inspirerend en activerend moment (event, campagne, training).

Gericht op bewustwording, verbinding en motivatie tot verandering.

- **Actieprogramma opstellen**

Concrete interventies op het gebied van communicatie, samenwerking en begeleiding.

Trainingen, intervisie, peer-coaching, generatiedialogen.

Aansluiting bij bestaande professionaliseringsinitiatieven binnen Curio.

Vertaling van inzichten over Generatie Alpha naar praktische handvatten voor docenten.

- **Implementatie & Borging**

Gefaseerde invoering van acties.

Monitoring en bijsturing op basis van feedback.

Verankering in beleid en cultuur.

- **Evaluatie**

Na elke fase

In samenspraak met opdrachtgevers.

Slotopmerking: Dit projectvoorstel is een uitnodiging tot samenwerking, dialoog en verbinding. Door generaties in hun kracht te zetten en bruggen te bouwen, versterken we niet alleen het team, maar ook de impact op onze leerlingen en studenten.

4. Begrip en Definitie in het leerlab generatie a t/m z

4.1 Inleiding begrip generaties

Afbakening van het begrip “generaties”

Voor ons leerlab gaan we uit van de volgende generaties:

- Generatie X: ca. 1955–1970
- Pragmatische Generatie /Patatgeneratie: 1970-1985
- Millennials/ Generatie Y: ca. 1985–2000
- Generatie Z: ca. 2000–2015
- Generatie Alpha: 2015-2030

4.2 Definitie bepaling

Deze definitie bepaling geeft weer wat de belangrijkste termen binnen ons onderzoek voor ons betekenen. Ze vormen een eerste gezamenlijke taal om ons werk helder en eenduidig te maken. De definities zijn voorlopig en kunnen worden aangevuld of aangescherpt naarmate het onderzoek vordert.

Begrippen	Omschrijving
Autonomie	De mate waarin iemand de vrijheid ervaart om eigen keuzes te maken, zelf richting te geven aan taken en vanuit intrinsieke motivatie te handelen. In het onderwijs kan dit verwijzen naar autonomie van leerlingen en studenten (keuze in leeractiviteiten) of van medewerkers (vrijheid in lesgeven of taakuitvoering).
Car- model	Het CAR-model staat voor <i>Competentie, Autonomie en Relatie</i> (of <i>Verbondenheid</i>) en is onderdeel van de Zelfdeterminatietheorie (Ryan & Deci). Het beschrijft drie psychologische basisbehoeften die bepalend zijn voor motivatie en welzijn. In dit onderzoek wordt het CAR-model gebruikt om te begrijpen welke behoeften medewerkers of leerlingen en studenten hebben en hoe deze per generatie kunnen verschillen.
Competentie	Het gevoel dat je effectief bent in wat je doet.
Duurzame doorwerking	Duurzame doorwerking verwijst naar een structurele en blijvende verbetering in gedrag, processen of cultuur binnen een onderwijscontext, die niet tijdelijk is maar verankerd raakt in het dagelijks handelen van docenten en leerlingen en studenten.
Effectieve begeleiding	Effectieve begeleiding is het proces waarbij een docent of begeleider leerlingen en studenten ondersteunt in hun leerproces op een manier die hun competentiegevoel, autonomie en relatie versterkt (CAR-model).

Flexibiliteit	Het vermogen om zich aan te passen aan veranderende omstandigheden, behoeften en leerprocessen, zonder dat de kwaliteit van het onderwijs of het leerresultaat in het gedrang komt.
Generatie	Een groep mensen die in dezelfde periode is geboren en daardoor vergelijkbare maatschappelijke gebeurtenissen, technologie en cultuur heeft meegemaakt, wat invloed heeft op hun waarden, gedrag en leervoorkeur.
Generatie-overstijgend	Een kenmerk, aanpak of waarde die niet specifiek hoort bij één generatie, maar voor meerdere generaties geldt of verbindend werkt tussen generaties. In dit onderzoek verwijst het naar factoren die generatieverschillen overbruggen, zoals gedeelde doelen, organisatiecultuur of gemeenschappelijke onderwijswaarden.
Generatie verschillen	De verschillen in waarden, verwachtingen, leerstijlen en gedragingen tussen verschillende generaties. In onderwijscontext verwijst dit naar hoe leeftijdsgroepen op een andere manier leren, communiceren of gemotiveerd worden
Huidig Onderwijs	Huidig onderwijs verwijst naar het actuele onderwijssysteem, inclusief de geldende pedagogische en didactische aanpakken, leerdoelen, regelgeving en maatschappelijke context waarin leren plaatsvindt. Het omvat de huidige trends, technologieën en methoden die in scholen en opleidingen worden toegepast.
Leerlab generatie a t/m z	Samen werken aan verbinding tussen generaties
Medewerkers	Personen die werkzaam zijn binnen een onderwijsinstelling, zoals docenten, ondersteunend personeel, begeleiders en administratieve krachten. In dit onderzoek verwijst <i>medewerkers</i> specifiek naar personeelsleden die betrokken zijn bij het leerproces of de organisatie van het onderwijs.
Motivatie	De drijvende kracht achter gedrag. In een onderwijscontext verwijst motivatie naar de redenen waarom medewerkers of leerlingen en studenten zich inzetten voor hun taken of leeractiviteiten. Dit kan intrinsiek zijn (van binnenuit: interesse, plezier, groei) of extrinsiek (van buitenaf: beloning, verwachtingen, druk).
Nieuwe generaties	Generatie alpha (2015-2030) Generatie Betha (2030-2045)
Pedagogische benadering	De pedagogische benadering omvat de manier waarop een docent of begeleider inspeelt op de sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling van leerlingen en studenten. Het richt zich op het creëren van een veilige, motiverende en ondersteunende leeromgeving.
Professionele communicatie	Professionele communicatie is het doelgerichte, respectvolle en duidelijke uitwisselen van informatie tussen medewerkers, leerlingen en studenten binnen een onderwijscontext, waarbij rekening wordt gehouden met wederzijds begrip, transparantie en het bevorderen van een constructieve samenwerking.
Relatie/ verbondenheid	De behoefte om zich gewaardeerd, gezien en gesteund te voelen door anderen. Binnen het onderwijs heeft dit betrekking op relaties tussen

	leerlingen of studenten en docenten, maar ook tussen medewerkers onderling. Verbondenheid versterkt samenwerking, motivatie en welzijn.
Technologische benadering	De technologische benadering verwijst naar het inzetten van digitale middelen, platforms en tools om het leerproces van leerlingen en studenten te ondersteunen en te verbeteren. Het richt zich op het gebruik van technologie om instructie, communicatie en samenwerking te faciliteren.
Thema	Leerlab generatie A tot en met Z
Toekomstgericht	Toekomstgericht handelen in onderwijs betekent het voorbereiden van leerlingen en studenten rekening houdend met de behoeften, waarden en uitdagingen van nieuwe generaties. Het gaat om het ontwikkelen van vaardigheden en attitudes die aansluiten bij een snel veranderende samenleving, technologische innovaties en sociale trends.
Veerkracht	Veerkracht is het vermogen van een leerling (of docent) om zich aan te passen en door te zetten bij tegenslagen, stress of veranderende omstandigheden, en daarbij het leerproces en welzijn op peil te houden.
Waarom Generatie a t/m z?	Binnen Curio werken docenten van verschillende generaties samen aan het onderwijs voor leerlingen en studenten. Deze diversiteit biedt kansen, maar ook uitdagingen op het gebied van communicatie, samenwerking en wederzijds begrip. Tegelijkertijd verandert de studentpopulatie snel, door de opkomst van Generatie Alpha. De beleving van autonomie, motivatie en verbondenheid vraagt om een hernieuwde blik op begeleiding en onderwijs. Verbinding tussen generaties is hierin een sleutel tot duurzame verandering.

4.3 Focus en scope van het leerlab

Scope

Het onderzoek heeft een tweeledige scope:

Praktisch onderzoek, deze kunnen bijvoorbeeld zijn:

- Observaties en interviews met docenten en leerlingen en studenten in vmbo/mbo-context.
- Analyse van concrete interventies en werkvormen die bijdragen aan competentie, autonomie en relatie.
- Evaluatie van technologische en pedagogische toepassingen in de klas.
- Onderzoek naar hoe verschillende generaties docenten (bijv. Gen Z, Millennials, Gen X) omgaan met begeleiding en samenwerking.

Theoretisch onderzoek, deze kunnen bijvoorbeeld zijn:

- Bestuderen van wetenschappelijke literatuur over:
 - CAR-model en effectieve begeleiding.
 - Duurzame verandering in onderwijs.
 - Professionele communicatie en generatiemanagement.
 - Toekomstgericht onderwijs voor nieuwe generaties.
- Vergelijken van theoretische inzichten met praktijkbevindingen om aanbevelingen te formuleren.

Beperkingen:

- Het onderzoek richt zich op begeleiding binnen het Nederlandse vmbo/mbo.
 - De tijdshorizon is middellang (implementatie en evaluatie binnen twee schooljaar).
 - Generatieverschillen worden bekeken in relatie tot begeleiding en samenwerking, niet als volledig sociologisch onderzoek.
-

4.4 Uitgangspunten en communicatieprincipes

4.4.1 Theoretisch kader

Deze opdracht is gebaseerd op theorieën over generatieverschillen en motivatie. Generatietheorie beschrijft hoe gedeelde historische en sociale ervaringen invloed hebben op waarden, verwachtingen en gedrag van verschillende generaties. Binnen onderwijs- en leercontexten kunnen deze verschillen zichtbaar worden in communicatievoorkeuren, samenwerkingsstijlen en motivatie.

Daarnaast wordt gebruikgemaakt van de zelfdeterminatietheorie van Deci en Ryan (2000). Deze theorie stelt dat motivatie en welbevinden worden beïnvloed door de mate waarin drie psychologische basisbehoeften worden vervuld: autonomie, competentie en verbondenheid. Wanneer aan deze behoeften wordt voldaan, neemt intrinsieke motivatie toe; bij onvoldoende vervulling kan demotivatie ontstaan.

De combinatie van generatietheorie en zelfdeterminatietheorie vormt het theoretisch kader voor deze opdracht en biedt handvatten om communicatie en samenwerking tussen generaties binnen het leerlab en Curio te analyseren en te verbeteren.

4.4.2 Uitgangspunten voor communicatie tussen generaties

Op basis van de onderzoeksopzet en deelvragen worden binnen het leerlab en Curio de volgende communicatie-uitgangspunten gehanteerd, gericht op het bevorderen van effectieve samenwerking tussen generaties. Deze principes sluiten aan bij zowel generatietheorie als de zelfdeterminatietheorie.

1. Duidelijkheid

Communicatie moet eenvoudig, begrijpelijk en ondubbelzinnig zijn. Dit houdt in dat taalgebruik wordt afgestemd op het niveau en de achtergrond van verschillende generaties.

2. Transparantie

Informatie wordt volledig, eerlijk en tijdig gedeeld. Dit principe helpt om wederzijds vertrouwen te versterken en voorkomt misinterpretaties tussen generaties.

3. Consistentie

Berichten en verwachtingen worden op dezelfde manier gecommuniceerd, ongeacht het kanaal (schriftelijk, mondeling, digitaal). Hierdoor weten alle betrokkenen waar ze aan toe zijn.

4. Toegankelijkheid

Communicatie wordt aangepast aan de voorkeuren en mogelijkheden van verschillende generaties.

Bijvoorbeeld:

- Jongere generaties → vaker digitale, visuele of korte updates
- Oudere generaties → meer uitgebreide of mondelinge toelichting

5. Dialooggerichtheid

De nadruk ligt op tweerichtingscommunicatie: actief luisteren, vragen stellen en ruimte bieden voor feedback. Dit is belangrijk om generatieverschillen bespreekbaar te maken.

6. Respect en inclusiviteit

Elke generatie wordt erkend in haar waarden, communicatievoorkeuren en ervaringen. Er wordt gecommuniceerd zonder stereotype aannames.

7. Empathie

Er wordt begrip getoond voor de perspectieven, behoeften en uitdagingen van verschillende generaties. Dit bevordert een veilige en open communicatiecultuur.

8. Contextbewustzijn

Boodschappen worden geplaatst in de juiste context: rekening houdend met technologische vaardigheden, cultuurverschillen, digital natives vs. digital immigrants, en eerdere ervaringen met onderwijs.

9. Constructieve feedback

Feedback wordt helder, opbouwend en tijdig geformuleerd. Doel is groei en verbetering, niet kritiek op leeftijd of generatiekenmerken.

10. Vertrouwelijkheid

Gegevens en persoonlijke meningen worden zorgvuldig en vertrouwelijk behandeld, vooral wanneer generaties met verschillende privacy verwachtingen samenwerken.

11. Afstemming op het CAR-model

Het CAR-model beschrijft drie basisbehoeften uit de Zelfdeterminatietheorie van Edward L. Deci en Richard M. Ryan, die belangrijk zijn voor motivatie, welzijn en optimale ontwikkeling. Volgens deze theorie heeft ieder mens van nature behoefte aan:

- Competentie – het gevoel effectief te zijn en vaardigheden te ontwikkelen, waardoor je uitdagingen kunt aangaan;
- Autonomie – de ervaring dat je keuzes vrij kunt maken en je gedrag zelf kunt bepalen;
- Relatie (verbondenheid) – het gevoel van verbondenheid en betekenisvolle sociale relaties met anderen. Wanneer deze behoeften worden vervuld, bevordert dat intrinsieke motivatie en psychologisch welbevinden; wanneer ze tekortschieten, kan dat leiden tot demotivatie en negatieve uitkomsten.

Het CAR-model kan goed worden verbonden aan generatieverschillen, omdat de Zelfdeterminatietheorie van Deci & Ryan stelt dat competentie, autonomie en relatie universele behoeften zijn, maar dat de manier waarop deze behoeften worden vervuld afhankelijk is van sociale en culturele context — waaronder de tijd waarin iemand opgroeit.

Volgens Deci & Ryan (2000) worden motivatie en welzijn sterk beïnvloed door de omgeving. Generaties zijn opgegroeid in verschillende maatschappelijke omstandigheden (bijvoorbeeld digitalisering, prestatiedruk, economische onzekerheid), waardoor zij andere verwachtingen en accenten leggen binnen de drie CAR-behoeften. Zo hechten jongere generaties, zoals Generatie Z, vaak sterk aan autonomie (flexibiliteit, inspraak), relatie (psychologische veiligheid, inclusiviteit) en competentieontwikkeling (feedback en persoonlijke groei). Oudere generaties ervaren voldoening soms meer via stabiliteit, hiërarchie en opgebouwde expertise, wat een andere invulling geeft aan dezelfde basisbehoeften.

De theorie benadrukt daarmee dat generatieverschillen niet voortkomen uit fundamenteel andere behoeften, maar uit verschillen in context en socialisatie. Wanneer organisaties, onderwijsinstellingen of beleidsmakers rekening houden met deze verschillen in behoeftevervulling, kan dit leiden tot meer motivatie, begrip en samenwerking tussen generaties.

12. Multimodale communicatie

Gebruik van meerdere kanalen (gesprekken, e-mail, Visuals, platforms) zodat elke generatie informatie ontvangt via een voorkeurskanaal en informatie meerdere keren wordt bevestigd.

5 Literatuur

Bas, L. (2025). *De GenZclopedia*. Boom. ISBN 9789024469581

Becker, H. A. (1999). *Generaties en hun kansen*. Meulenhoff.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78.

Deprez, J., Boermans, S., Euwema, M., & Stouten, J. (z.j.). *Generatieverschillen op het werk*.

Diepstraten, I., Ester, P., & Vinken, H. (z.j.). *Over generaties gesproken: Alter- en egobeelden van generaties in Nederland*.

Enquête Curiodag. (2025, 5 oktober).

Haidt, J. (2024). *Generatie angststoornis*. VBK Media/Ten Have.

Manheim, M., Moria, S., Peffer, [voornaam onbekend], Bontekoning, A., & Becker, H. (2024). *Generatiejaartallen*.

Stevens, L. (2004–2026). *CAR-model: Competentie, autonomie, relatie*. NIVOZ.

Werksessies leerlabs. (2025).